

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปี
ของประชาชนในจังหวัดยโสธร
**Guideline for the Development of the Quality of Life to
Overnight Chanting on New Year Project
in the Yasothon People's**

พระครูศิริโสธรคณารักษ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Phrakhrusirisothonkhanarak

Mahamakut Buddhist University, Thailand

E-mail: sirisothon61@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีของประชาชนในจังหวัดยโสธร 2) เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีของประชาชนในจังหวัดยโสธร ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีของประชาชนในจังหวัดยโสธร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในจังหวัดยโสธร จำนวน 132 คนเครื่องมือที่ใช้ของการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ (t - test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1) แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีของประชาชนในจังหวัดยโสธร รวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการสมาทานศีล รองลงมา คือ ด้านการฟังเทศน์ และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการเจริญสมาธิ 2) ผลการเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีของประชาชนในจังหวัดยโสธร ที่มีเพศ และการศึกษา ไม่แตกต่างกัน แต่ด้านอายุ

แตกต่างกันโดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน คือ ด้านการสมาทานศีล อายุ 18-29 ปี แตกต่าง
กันกับอายุ 30-39 ปี อายุ 40-49 ปี และ อายุ 50 ปีขึ้นไป และ อายุ 40-49 ปี ยังแตกต่าง
จากอายุ 50 ปีขึ้นไป ด้านการฟังเทศน์ อายุ 18-29 ปี แตกต่างกับกับ อายุ 30-39 ปี และ
อายุ 50 ปี ขึ้นไป และ อายุ 30-39 ปี อายุ 40-49 ปี และ อายุ 50 ปีขึ้นไป ด้านการสวดมนต์
อายุ 18-29 ปี แตกต่างกับกับอายุ 30-39 ปี และ อายุ 40-49 ปี และ อายุ 50 ปีขึ้นไป และ
อายุ 40-49 ปี ยังแตกต่างกับกับอายุ 50 ปี ขึ้นไป และด้านการเจริญสมาธิ ไม่แตกต่างกัน
และ 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปี
ด้านการสมาทานศีล ควรตั้งใจดเว้นจากอบายมุขทุกอย่าง ตามขอบเขตของการตั้งใจ ควร
ประพาสสิ่งดีงามให้ปรากฏในจิต ตลอดระยะเวลาเข้าร่วมโครงการ และควรนึกถึงอานิสงส์
ของการรักษาศีลที่จะได้รับในปัจจุบัน และอนาคต ด้านการฟังเทศน์ ควรจัดให้มีการสนทนา
ธรรม และไต่ถามที่คารม คำคมธรรม ควรเน้นสาระเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดีงามตามหลักคำ
สอนพระพุทธศาสนา และควรมีการจัดประกวดการบรรยายธรรมเรื่อง ความไม่ประมาท
ดำรงชีวิต ด้านการสวดมนต์ ควรมีการอธิบายความเป็นมาของบทสวดมนต์แต่ละบท ควร
แสดงอานิสงส์บทสวดมนต์แต่ละบท และควรปลูกจิตสำนึกในการสวดมนต์บทพุทธคุณ บท
ธรรมคุณ และบทสังฆคุณ ด้านการเจริญสมาธิ ควรปลูกฝังการฝึกสมาธิ และวิธีการทำสมาธิ
เบื้องต้น ควรแสดงอานิสงส์ของการปฏิบัติสมาธิ และควรแสดงแนวทางการปฏิบัติกรรมฐาน
แบบต่างๆ

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; คุณภาพชีวิต; สวดมนต์ข้ามปี

Abstract

The objective of this research were to : 1) to study a guideline for the development of the quality of life to Overnight Chanting on New Year project in the Yasothon people's, 2) compare their a guideline for the development of the quality of life to Overnight Chanting on New Year project in the Yasothon people's, resting on their differing genders, ages and educational backgrounds and, 3) examine their suggestions on expediting their a guideline for the development of the quality of life to Overnight Chanting on New Year project. The sampling group comprised 132 residents in its authorized area. The instrument used for the research was the five rating scale questionnaire. The statistical tools utilized for computing data encompassed frequency, percentage, mean and standard deviation including referential statistics, t-test and F-test (One-way ANOVA).

The research findings were found as follows:

1) Their a guideline for the development of the quality of life to Overnight Chanting on New Year project in all four aspects was rated average. Taking a single aspect into account, the aspect with the highest mean was reconciliation. The next lower one was listening to sermons. And the one with the lowest mean was meditation. 2) The comparative results of their a guideline for the evelopment of the quality of life to Overnight Chanting on New Year project found that no significant differences over their differing genders, ages and educational backgrounds were found correlated with all four aspects of reconciliation, age 18-29 varies between 30-39 years old, 40-49 years old and 50 years old, and 40-49 years age is also different from 50 years old and above. Listening to sermons, age 18-29 varies between 30-39 years old and 50 years old and 30-39 years old. Aged 40-49 years old and over 50 years old. Pray, age 18-29 varies between 30-39 years old and 40-49 years old and 50 years old and 40-49 years old also varies with age 50 years and over. And the meditation aspect is no different. 3) Suggestions on their a guideline for the development of the quality of life to Overnight Chanting on New Year project. 1) Reconciliation, should abstain from all things. To the extent of intention should behave good in spirit. Throughout the duration of the project. And to think of the virtues of keeping the precepts that are given today and in the future. 2) Listening to sermons, should provide a fair discussion. And to debate the word of the Dharma should focus on the beautiful life in accordance with Buddhist doctrine. And there should be a lecture contest. Inability to live. 3) Pray, the history of the chapters should be explained. Should show the virtue of each chant. And you should cultivate the awareness of prayer, the scriptures, the teachings of you and the script you. 4) Meditation, should cultivate meditation. And how to meditate. Should show the virtue of meditation practice. And should show different practices meditation.

Keywords: Development approach; Quality of life; Overnight Chanting on New Year

บทนำ

ความศรัทธาและความสัมพันธ์ที่มีต่อวัดและพระสงฆ์ส่งผลให้วัดเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยมากมายและสืบเนื่องกันมาช้านานทั้งที่เป็นบทบาทด้านศาสนาโดยตรงและบทบาทด้านอื่นๆ ที่เป็นเรื่องสำคัญในวิถีชีวิตของชาวไทย เช่น เป็นแหล่งสอนศาสนาและอบรมศีลธรรม เป็นโรงเรียน เป็นโรงพยาบาล เป็นพิพิธภัณฑ์ เป็นสถานที่แสดงมหรสพ เป็นต้น ความรู้สึกแห่งศรัทธาที่ประชาชนมีต่อพระสงฆ์สูงมากนั้นเพราะประชาชนถือว่า พระสงฆ์เป็นผู้มีสติปัญญารอบรู้วิชาการต่างๆ เหนือกว่าประชาชนทั่วไปสามารถเป็นที่ปรึกษาแนะนำ

ชาวบ้านในหลายๆ ด้าน เช่น ในด้านการศึกษา พระสงฆ์จะอบรมสั่งสอนแนะนำโดยอาศัยความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมตลอดจนทั้งปลุกฝังความเชื่อต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ชาวพุทธมีประเพณีประกอบพิธีกรรม และมีการสวดบทสวดมนต์หรือคาถาประกอบการกระทำพิธีดังกล่าวนี้ ซึ่งการสวดนั้นพุทธศาสนานิยมการสวดนั้นถือ ว่าเป็นสิ่งที่มาตั้งแต่ครั้งบรรพกาลและมีการนำมาสวดกันในระยะต่อมา (Petkaew, 1977 : 72)

ธรรมเนียมการสวดมนต์นั้น จัดเป็นวัฒนธรรมทางความเชื่อที่มีมาคู่กับมนุษย์มาเป็นระยะเวลาอันช้านาน นอกจากนั้นในแง่ของประวัติศาสตร์ทางด้านศาสนา ศรัทธาเป็นพื้นฐานให้มนุษย์แสดงออก การยอมรับว่าธรรมชาติและความเป็นไปของธรรมชาติ เกิดจากผู้มีอำนาจเหนือมนุษย์ ดังนั้น มนุษย์ จึงจำเป็นที่จะต้องทำการบวงสรวง อ้อนวอนต่อสิ่งที่ตนเองเชื่อนั้น โดยการอ้อนวอนบูชา (Phantarangsi, 1991 : 35) การสวด การอ้อนวอน เป็นวิธีการที่มนุษย์แสดงออกเพื่อให้เทพเจ้าพอใจและจะได้ให้การคุ้มครองตน ซึ่งพระพุทธศาสนาเองก็ยอมรับนับเช่นนั้นเหมือนกันว่า มนุษย์เมื่อถูกภัยคุกคาม (ความกลัว) ต่างพึงภูเข ป่าไม้ อาราม และรุกขเจดีย์เป็นสรณะ โดยการยึดถือเอาสิ่งต่าง ๆ เป็นที่พึ่ง มีการสวดอ้อนวอน เช่นเดียวกันนั้นก็แสดงว่าล่อนที่จะมีการอุบัติขึ้นของพระพุทธศาสนาการสวดอ้อนวอน ที่เกี่ยวข้องกัพิธีกรรมทางศาสนาและความเชื่อก็มีอยู่แล้ว แม้ว่าพระพุทธศาสนาจะเป็นศาสนาแนวมนุษยนิยม (Humanist Religion) หรือเป็นศาสนาประเภทอเทวนิยม (Atheism) ซึ่งไม่ยอมรับหรือเชื่อในอำนาจของพระเจ้า (God) และให้ความสำคัญกับศักยภาพและความสามารถของมนุษย์โดยเชื่อว่า มนุษย์สามารถที่จะเป็นผู้กำหนด โชคชะตาชีวิตของตนเองได้ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์ที่สามารถแก้ไขได้ แต่แม้กระนั้นในแง่ของรูปแบบ และกระบวนการทางศาสนาพุทธองค์ก็ได้ทรงห้ามมิให้มีการสวดมนต์หรือท่องบ่นสาธยาย เป็นแต่เพียงว่าทรงมีพุทธวิธีในการปรับเปลี่ยนวิธีการสวดจากการสวดแบบอ้อนวอน มาเป็นการสวดเพื่อท่องจำหลักคำสอนที่เรียกว่า มุขปาฐะ คือ การท่องจำให้ขึ้นใจจนติดปาก (PhraDhammaPitaka (P.A.Payutto) (2003 : 198)

บทสวดมนต์นี้ทางพระพุทธศาสนาถือว่า ถ้าไม่ท่องบ่นสาธยายประจำจะทำให้ลืมหรือหายไป (ขุ.ธ. 25/59/27) จึงเห็นได้ว่า วัฒนธรรมในด้านการสวดมนต์สาธยานั้นก็มีปรากฏอยู่ในพระพุทธศาสนายุคต้นเช่นเดียวกัน ในยุคก่อนการเกิดขึ้นของพระพุทธศาสนา นั้นมีธรรมเนียมการสวดมนต์เพื่อป้องกันภัย คุ้มครองตนเองเรียกว่า ปรีตต์ ซึ่งพระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้พระภิกษุหรือภิกษุณีสามารถที่จะนำมาสวดเพื่อปกป้องคุ้มครองตนเองให้มีความสุขปลอดภัยจากภัยอันตรายต่างๆ ได้ ซึ่งพระปรีตต์นั้นถือว่าเป็นบทสวดมนต์หรือเป็นมนต์ที่มีมาก่อน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าทรงไม่อนุญาตให้เรณูหรือธูปเทียน หรือคาถาประเภทเวทย์

มนต์ต่างๆ หากแม้ว่าใครเรียนก็ต้องถูกปรับโทษ แสดงให้เห็นว่าการ เรียนคาถาหรือมนต์นั้นทรงอนุญาตเฉพาะมนต์ประเภทการป้องกันภัยเท่านั้น อย่างไรก็ตามนอกจากจะมีหลักฐานเกี่ยวกับพระปริตต์ ซึ่งพอที่จะอนุมานได้ว่ามีการสวด มนต์ในยุคต้นของพระพุทธศาสนาแล้ว การสวดมนต์ในความหมายทั่วไปที่ไม่เกี่ยวข้องด้วยการใช้ เพื่อปกป้องตนเองแต่เป็นบทสวดมนต์ที่พระสงฆ์หรืออุบาสกอุบาสิกาผู้มาวัดจะนำไปใช้หรือสวดกัน สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นการนำเอาพระธรรมเทศนาของพระพุทธองค์ เช่น อัมมจักกัปปวัตตนสูตร และอาทิตตปริยายสูตร เป็นต้น ซึ่งพระอานนท์เป็นผู้ทรงจำไว้แล้วนำมาบอกต่อแก่พระภิกษุในสมัยนั้นให้นำไป ศึกษาเล่าเรียนปฏิบัติกันเชิงมุขปาฐะต่อไป ซึ่งการสวดมนต์และบทสวดมนต์ในยุคต้นก็มีได้มี จุดประสงค์เพื่อให้เกิดความขลังหากต้องการให้เกิดความชำนาญ ในการท่องและสามารถนำเอา หลักธรรมในบทสวดมนต์นั้นมาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน หรือเพื่อรักษาคำสอนนั้นไว้มิให้เสื่อมสูญไปเท่านั้น

ต่อมา เมื่อพระพุทธองค์ได้ปรินิพพานแล้วก็มีการทำการสังคายนาร้อยกรองพระธรรมวินัย นับจากยุคหลังการสังคายนาครั้งที่ 1 เป็นต้นมา การทรงจำพระธรรมวินัยถือเป็นลักษณะของการ สวดมนต์อย่างหนึ่ง ซึ่งเมื่อเวลาผ่านไปพระพุทธศาสนาก็ได้มีการวิวัฒนาการและเผยแผ่ไปยังนานา ประเทศตามกาลสมัย แต่วัฒนธรรมด้านการสวดมนต์ก็ได้มีการสืบทอดเรื่อยมาควบคู่กับการธำรง รักษาคำสอนของพระพุทธองค์ไว้โดยการสืบทอดกันในเชิงมุขปาฐะ และบางส่วนก็ได้กลายมาเป็นบทสวดที่ ธนิต อยู่โพธิ์ ได้บันทึกเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับบทสวดมนต์ที่พระสงฆ์-อุบาสก-อุบาสิกาในสมัยนั้นนิยมสวดสาธยายบทสวดที่เรียกว่า พระปริตต์ เอาไว้ว่าด้วยว่าผู้สวดพระปริตต์ กล่าวผิเตอร์ธบ้าง ผิดบาลีบ้าง หรือว่าสวดไม่คล่องเสียเลย พระปริตต์ก็ไม่มีเดช ท่านผู้สวดได้คล่องแคล่วชำนาญเท่านั้น พระปริตต์จึงมีเดชถึงแม้ผู้เล่าเรียนพระปริตต์แล้วสวดเพราะเห็นแก่ลาภสักการะ พระปริตต์นั้นก็หาอำนวยประโยชน์ไม่ ท่านผู้ที่ตั้งใจจะช่วยให้พ้นทุกข์ มีเมตตาจิตเป็นปุเรจาริก แล้วสวดนั้น และ พระปริตต์จึงจะอำนวยประโยชน์ (Yupho, 1994 : 32)

วัฒนธรรมของการสวดมนต์นั้นถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของ พระสงฆ์ และชาวพุทธโดยทั่วไปทั้งในแง่ของการรักษาพระธรรมคำสอนและการหวังพึ่งอานุภาพ ของการสวดสาธยาย ในสังคมไทยทั้งพระสงฆ์และชาวบ้านพากันสวดทั้งในรูปแบบพิธีกรรมและส่วนบุคคล โดยศาสนพิธีหรือพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนานิยมสวดสาธยายพระพุทฺธมนต์ที่นำมาจาก พระไตรปิฎกทั้งพระวินัยพระสูตรและพระอภิธรรมพร้อมทั้งบทสวดมนต์ต่างๆ ที่แต่งขึ้นใน ภายหลังโดยแบ่งเป็นประเภทบทสวดในงานมงคลต่างๆ ในบรรดาบทสวดมนต์ที่

เป็นพระพุทธรูป และบทธมณีนที่สร้างขึ้นในภายหลังนั้นบทธมณีนที่สร้างขึ้นโดยพระพุทธรูปชัยมงคลคาถา ถือได้ว่าเป็นบทธมณีนที่หนึ่งที่ยอมรับในวงมณฑลต่างๆ เป็นส่วนมากประเสริฐ (Bunta, 2004 : 80)

การบทธมณีนในปัจจุบันนี้เป็นคาถาที่มีอิทธิพล ต่อสังคมไทยทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่นในแง่ของการเผยแผ่ศาสนาและการศึกษามีการนำเอาบทธมณีนไปแต่งเป็นภาษาไทยให้นักเรียนท่องบ่นกันเป็นประจำเป็นประเพณี โครงการบทธมณีนข้ามปีถือเป็นเทศกาลที่เกี่ยวข้องกับประเพณีและวิถีชีวิตของคนไทย ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรเอกชนส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดงานบทธมณีนงานรื่นเริงและมหรสพที่หลากหลายรูปแบบ ซึ่งเป็นช่วงระหว่างวันสิ้นสุดของวันที่ 31 ธันวาคมกับวันที่ 1 มกราคมของปีถัดไป ซึ่งส่วนใหญ่จะจัดงานอย่างสนุกสนานบางแห่งเต็มไปด้วยอวยมุข มั่วสุม กินเหล้า ฟังเพลง ขาดสติ ซึ่งเป็นเรื่องส่งเสริมให้อวยมุขในคืนวันส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ บ้างก็เกิดอุบัติเหตุ บ้างก็เกิดเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกัน เกิดปัญหาตามมาตามข่าวลงหนังสือพิมพ์เป็นประจำทุกๆ ปี เป็นจำนวนมากในช่วงส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่

ในช่วงที่ผ่านมาการบทธมณีนตามประเพณีความนิยมจนกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติในคืนข้ามปีไปแล้ว คนไทยจำนวนไม่น้อยให้ความสนใจกันมาก ทำให้ภาพกิจกรรมส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ค่อยๆ เปลี่ยนจากการเคาน์ดาวน์แบบสากลที่มุ่งเน้นเฉพาะความบันเทิงรื่นเริงมาเป็นการเคาน์ดาวน์แบบวิถีพุทธด้วยการนั่งสมาธิ และบทธมณีนตามวัดต่างๆ มากขึ้น หลายวัด หลายภาคส่วน ได้เตรียมจัดกิจกรรมบทธมณีนข้ามปีอย่างคึกคัก นับเป็นกระแสที่ดีและเป็นอีกหนึ่งทางเลือกของคนไทยในช่วงส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ กล่าวได้ว่าในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมากระแสความนิยมของคนไทยให้ความสนใจกิจกรรมบทธมณีนข้ามปีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีทั้งการบทธมณีนคนเดียวที่บ้าน และการบทธมณีนหมู่ตามวัดต่างๆ ทั่วประเทศ จึงวิเคราะห์ได้ว่า คนเราทุกคนต้องการชีวิตที่ดีที่ต้อนรับปีใหม่ ประกอบกับภาพอุบัติเหตุ และยอดผู้เสียชีวิตที่เพิ่มขึ้นทำให้คนหันหน้าเข้าหาสิ่งดีๆ ด้วยการบทธมณีนข้ามปี เสริมความเป็นสิริมงคลให้ตัวเอง และครอบครัว ซึ่งการบทธมณีนเป็นวิถีพุทธอยู่แล้ว เป็นสิ่งที่พระภิกษุสงฆ์ใช้ถ่ายทอดหลักคำสอนของพุทธเจ้าหรือเรียกว่า มุขปาฐะ ให้นำไปประพฤติปฏิบัติ เป็นการภาวนาธรรมให้จิตใจสงบในเบื้องต้น ถือเป็นการทำความดีอย่างหนึ่ง ช่วยสร้างจิตให้เกิดกุศลก่อให้เกิดความสุข

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร กับภารกิจ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมทุกกลุ่มเป้าหมายที่จะนำหลักธรรมของศาสนา มาปรับใช้ในวิถีชีวิต โดยจะได้เชิญชวนพุทธศาสนิกชนทุกกลุ่มเป้าหมายได้ปฏิบัติธรรม นำหลักธรรมคำสอนสู่ การปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวัน เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของประชาชนในประเทศให้มีความรักใน คุณธรรมและมีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และมีความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและ กว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้อย่างดี อีกทั้ง สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างพอประมาณและมีเหตุผล สามารถใช้ชีวิตด้วยความไม่ ประมาท เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนต่อไปโดยยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของสังคมไทยมาใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตและ ประกอบกิจการ เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนต่อไป

ในการนี้คณะศาสนาและปรัชญา วิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร ได้พิจารณาเห็นว่า ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ปีเก่า ต้อนรับปีใหม่ ควรมีการส่งเสริมให้คนไทยโดยเฉพาะ พุทธศาสนิกชน ได้มีโอกาสเฉลิมฉลองเทศกาลสงกรานต์ปีเก่าต้อนรับปีใหม่ในบรรยากาศที่เรียบง่าย สงบสุขร่มเย็น เป็นกุศล อนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ประหยัดและปลอดจาก อบายมุขทั้งปวงโดยสิ้นเชิง โดยใช้มิติทางพระพุทธศาสนาเป็นกุศโลบายในการดำเนินงาน และตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 เป็นต้นมา วิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร โดยแผนงานอนุรักษ์ ส่งเสริม และพัฒนาศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมจึงได้จัดทำโครงการสงกรานต์ปีเก่าวิถีไทย ต้อนรับปี ใหม่วิถีพุทธทั่วประเทศ เพื่อเป็นการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้ครอบครัว พร้อมเป็นที่พึ่ง ทางจิตใจพุทธศาสนิกชนทุกกลุ่มเป้าหมาย ท่ามกลางความสับสนวุ่นวายของสังคม ในโอกาส ที่จะเริ่มต้นวันใหม่ด้วยการพัฒนาจิตใจจากกิจกรรมสงกรานต์ปีเก่าวิถีไทย ต้อนรับปีใหม่วิถีพุทธ ในปีนี้ด้วยกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งจะเป็นการเริ่มต้นชีวิตที่ดีงามตามแนว พระพุทธศาสนาและเน้นความเรียบง่ายในการจัดงานปีใหม่ ที่สามารถใช้เป็นแบบอย่างได้อีก มิติหนึ่ง ผู้วิจัยเห็นว่า เพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญในโครงการสวดมนต์ข้ามปีมากขึ้น จึง ได้นำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา มาศึกษา เช่น การสวดมนต์บทต่างๆ การทำสมาธิ การ ฟังเทศน์ และการสมานทานศีล เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะศึกษาแนวทางการ พัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีของประชาชนในจังหวัดยโสธร เพื่อให้

ประชาชนมีคุณภาพชีวิตทางกาย คุณภาพชีวิตทางจิต และอยู่ในสังคมปัจจุบันอย่างมีความสุขตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีของประชาชนในจังหวัดยโสธร
2. เพื่อให้ประชาชนในจังหวัดยโสธรมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วยกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาตามโครงการสวดมนต์ข้ามปี
3. เพื่อเป็นคู่มือในแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีของประชาชนในจังหวัดยโสธร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีของประชาชนในจังหวัดยโสธร” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า แนวคิดทฤษฎีและผลวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ว่า ประชาชนในจังหวัดยโสธรที่เข้าร่วมโครงการสวดมนต์ข้ามปี ที่มีเพศ อายุ และ การศึกษา ต่างกัน มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปี แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนในจังหวัดยโสธร ที่เข้าร่วมโครงการสวดมนต์ข้ามปี จำนวน 132 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิด จำนวน 20 ข้อ และคำถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติ t-test นำเสนอในรูปตารางตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ประชาชนจังหวัดยโสธร ที่เข้าร่วมโครงการสวดมนต์ข้ามปี เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 รองลงมา คือ เพศชาย จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 คน จำแนกตามอายุ พบว่า มากที่สุด คือ อายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 60.6

รองลงมา คือ 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.3 และน้อยที่สุด คือ อายุ 18-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.5 และจำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวม 132 คน เมื่อแยกเป็นรายข้อ พบว่า มาที่สุด คือ มัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ร้อยละ 41.67 รองลงมา คือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 33.33 และน้อยที่สุด คือ สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 6.06

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีของประชาชนในจังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีของประชาชนในจังหวัดยโสธร รวมทั้ง 4 ด้าน และแต่ละด้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสมาทานศีล ($\bar{x} = 3.40$, S.D. 1.33) รองลงมา คือ ด้านการฟังเทศน์ ($\bar{x} = 3.39$, S.D. 1.34) และน้อยที่สุด คือ ด้านการเจริญสมาธิ ($\bar{x} = 3.36$, S.D. 1.35) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1) **ด้านการสมาทานศีล** ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีของประชาชนในจังหวัดยโสธร ด้านการสมาทานศีล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีความตั้งใจที่จะงดเว้นจากการเสพเครื่องดองของมึนเมา และสิ่งเสพติดต่างๆ ($\bar{x} = 3.45$, S.D. 1.33) รองลงมา คือ มีความตั้งใจที่จะงดเว้นจากการละเมิดประเวณี และสำรวมในกามคุณ ($\bar{x} = 3.40$, S.D. 1.34) และน้อยที่สุด คือ มีความตั้งใจที่จะงดเว้นจากการพูดเท็จ พูดส่อเสียด และพูดเพ้อเจ้อ ($\bar{x} = 3.37$, S.D. 1.32)

2) **ด้านการฟังเทศน์** ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีของประชาชนในจังหวัดยโสธร ด้านการฟังเทศน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทำให้ไม่ประมาทในการชีวิตและมีความเห็นที่ถูกต้อง ($\bar{x} = 3.44$, S.D. 1.38) รองลงมา คือ ตั้งใจที่จะน้อมนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 3.43$, S.D. 1.33) และน้อยที่สุด คือ ทำให้เกิดปัญญา รู้เท่าทันตามความเป็นจริง และคลายความสงสัยเสียได้ ($\bar{x} = 3.33$, S.D. 1.39)

3) **ด้านการสวดมนต์** ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีของประชาชนในจังหวัดยโสธร ด้านการสวดมนต์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถ

นำบทสวดไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เมื่อประสบกับเหตุการณ์ต่างๆ ($\bar{x} = 3.46$, S.D. 1.34) รองลงมา คือ เป็นการต่อชะตา สะเดาะเคราะห์ และขจัดปัดเป่าสิ่งอัปมงคลให้ออกจากชีวิต ($\bar{x} = 3.41$, S.D. 1.33) และน้อยที่สุด คือ มีความเชื่อมั่นในพุทธคุณ ธรรมคุณ และสังฆคุณ มากขึ้น ($\bar{x} = 3.31$, S.D. 1.33)

4) **ด้านการเจริญสมาธิ** ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีของประชาชนในจังหวัดยโสธร ด้านการเจริญสมาธิ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.36 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดมี 2 ข้อ คือ มีความตั้งมั่นทางจิต เมื่อถูกอารมณ์ทั้งหลายมากระทบกระทั่ง ($\bar{x} = 3.40$, S.D.=1.36) และทำให้การดำเนินชีวิตประจำวันราบรื่น และไม่ผิดพลาด ($\bar{x} = 3.40$, S.D.=1.36) รองลงมา คือ เป็นสุขในปัจจุบัน หลุดพ้นจากบาป และเกิดปีติ ($\bar{x} = 3.38$, S.D.=1.42) และน้อยที่สุด คือ มีผิวพรรณใส และจิตใจเบิกบานมีเมตตาจิต ($\bar{x} = 3.29$, S.D.=1.35)

อภิปรายผลการวิจัย

พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะประชาชนเห็นว่าโครงการสวดมนต์ข้ามปี เป็นโครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ประกอบกับเป็นการรณรงค์ให้ประชาชนประชาชนดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อความสวัสดิ์ในเทศกาลปีใหม่ ดังนั้น ประชาชนจึงพากันเข้าร่วมโครงการสวดมนต์ข้ามปี เช่นกิจกรรม การสมาทานศีล การฟังเทศน์ การสวดมนต์ และการเจริญสมาธิ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชชัย ขยันทำ Khayantham (2013 : 5) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมสุขภาพของประชาชน จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนจังหวัดยโสธร มีแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมสุขภาพ โดยรวมทั้ง 4 กิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมงานศพปลอดอบายมุข กิจกรรมงานบุญปลอดอบายมุข และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ กิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนจังหวัดยโสธร ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีการพัฒนากิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมสุขภาพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) ข้อเสนอแนะของประชาชนจังหวัดยโสธร เกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ลำดับข้อที่มีค่าความถี่จากสูงไปหาความถี่

ต่ำ สามอันดับแรก คือ ควรมีการทำประชาสังคม เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และกำหนดเป็นนโยบายที่จะต้องปฏิบัติร่วมกัน รองลงมา คือ วัด บ้าน และโรงเรียน ควรส่งเสริมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีทุกๆ ปี โดยกำหนดสถานที่ (วัด) ที่มีความพร้อมในแต่ละแห่ง และวัดควรให้ความสำคัญและส่งเสริมให้ประชาชนจัดงานบุญปลอดอบายมุขตามหลักศาสนพิธีตามลำดับ **ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด** คือ ด้านการสมานานศีล ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง โดยรวมแล้วทั้ง 4 ข้อนี้ ด้านการสมานานศีล อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนให้ความสำคัญการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปี ในภาวะเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองที่บีบบังคับและทำให้ประชาชนหาทางปรับแก้ปัญหาคูณภาพชีวิตให้ดีขึ้น วิธีการที่ถูกต้องและปรับให้เข้ากันกับปัจจุบันได้ดีก็คือการเข้าร่วมโครงการสวดมนต์ข้ามปี ซึ่งสอดคล้องกันกับ งานวิจัยของ พระครูวินัยธรนอมชัย สุธมโม (เด่นปักษ์) Phrakhruwinaithon nomchai (2015 : 10) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาทัศนคติต่อพิธีสวดมนต์ข้ามปีของพุทธศาสนิกชนวัดชะลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์พบว่าพุทธศาสนิกชนมีทัศนคติต่อพิธีสวดมนต์ข้ามปี จำแนกเป็นรายด้าน คือ 1) ด้านความศรัทธา พบว่า ส่วนใหญ่เชื่อว่าโครงการนี้จะช่วยให้ได้ทำบุญกุศลแต่ไม่มีโอกาสได้ชักชวนญาติมิตรสหายเข้าร่วมโครงการ 2) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เชื่อว่าในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมนี้ช่วยให้ได้รับความสุขในการสร้างบุญกุศล แต่ไม่มีโอกาสได้ชักชวนญาติมิตรสหายเพื่อการร่วมบริจาคน้ำปัจจัยและ สิ่งของเข้าร่วมกิจกรรม 3) ด้านประสิทธิผลของพบว่าโครงการนี้ช่วยทะนุบำรุงและจรรโลงพระพุทธศาสนา แต่ไม่มีโอกาสได้ชักชวนญาติมิตรสหายเพื่อการร่วมบริจาคน้ำปัจจัยและสิ่งของเข้าร่วมกิจกรรม และ 4) ด้านความพึงพอใจพบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่ามีความเหมาะสมและความพร้อมของสถานที่จัดงาน แต่พบว่าคุณภาพและจำนวนอาหารและน้ำดื่มที่ให้บริการไม่เพียงพอ การศึกษาทัศนคติของพุทธศาสนิกชนชายหญิง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนทัศนคติในด้านความศรัทธา ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านประสิทธิผลของโครงการ และด้านความพึงพอใจของพุทธศาสนิกชนที่มีอายุต่างกัน พบว่า มีทัศนคติต่อพิธีสวดมนต์ข้ามปี ณ วัดชะลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พุทธศาสนิกชนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน พบว่า มีทัศนคติในด้าน ความศรัทธา ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านประสิทธิผลของโครงการ และด้านความพึงพอใจต่อโครงการที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทัศนคติด้านความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนที่

มีอาชีพต่างกัน พบว่า มีทัศนคติ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมและด้านประสิทธิผลของโครงการที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเจริญสมาธิ ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนไม่รู้จักรูปแบบการปฏิบัติสมาธิขั้นต้น และประโยชน์ของสมาธิ จึงทำให้เห็นคุณค่าของสมาธิน้อยลง ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญในจุดนี้ให้มากและควรจะต้องเร่งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนหันมาสนใจการเจริญสมาธิ มากกว่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ ม่วงทอง Muangthong (2000 : 120) ได้ศึกษาวิจัยเชิงวิเคราะห์การปฏิบัติของพุทธศาสนิกชนไทยในหลักธรรมว่าด้วยบุญกิริยาวัตถุ 3 ได้แก่ การทำงานรักษาศีลและการเจริญภาวนาได้เปรียบเทียบระหว่างผู้มีอาชีพเกษตรกรรม และผู้เป็นลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่กำลังเปลี่ยนไปสู่สภาพสังคมอุตสาหกรรมใหม่ คือ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยในหัวข้อการเจริญภาวนาซึ่งได้แก่ทั้งสวดมนต์ไหว้พระ และการทำสมาธิ พบว่าเกษตรกรและลูกจ้างโรงงานส่วนใหญ่ 70% และ 80% ไม่เคยสวดมนต์ไหว้พระก่อนนอนมีเพียง 30% และ 40% ที่สวดเป็นบางครั้งมีความเห็นของเกษตรกรและลูกจ้างในโรงงาน 56% และ 66% ที่เห็นว่าการทำสมาธิมีประโยชน์เพื่อกำจัดกิเลสแต่ในการทำสมาธินั้นทั้งเกษตรกรและลูกจ้าง 90% และ 98% ไม่เคยทำสมาธิเลย รูปแบบการใช้เวลารว่างจากการทำงานหนักมักใช้ไปในกิจกรรมทางการบันเทิงการท่องเที่ยวมากกว่าเข้าสู่กิจกรรมทางศาสนาซึ่งมีทัศนคติว่ายุ่งยากจึงไม่เข้าไปร่วมพัฒนาวัดหรือให้ความสนใจในการสวดมนต์ไหว้พระ ทำสมาธิเกิดความห่างเหินและมีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาในด้านต่างๆ น้อยลงเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ซึ่งผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจ อธิบายได้ ดังนี้

1) ด้านการสมาทานศีล แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปี ในจังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง **ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า** ประชาชนยังไม่มีควมตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปี และเห็นคุณค่าของการสมาทานศีลกันมากนัก เช่น ประโยชน์ของการรักษาศีล เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญน้อย มุ่งงาม Mungngam (2000 : 114) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์ค่านิยมแบบพุทธและการดำเนินชีวิตของชาวพุทธในปัจจุบัน จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ศาสนาพุทธและพระสงฆ์ยังคงมีบทบาทต่อสังคมไทยมาก แม้ว่าสังคมกำลังเปลี่ยนแปลงแต่ชาวไทยร้อยละ 95.02 ก็ยังนับถือพระพุทธศาสนา และชาวพุทธกลุ่มตัวอย่างจากการวิจัยภาคสนาม จำนวน 300 คน จาก 3 กลุ่มอาชีพ คือ พ่อค้าหรือนักธุรกิจ นักศึกษา

วิทยาลัยครู และนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลธรรมสิทธินงค์ อุบลราชธานี มีความเชื่อและค่านิยมแบบพุทธเกี่ยวกับการให้ทาน รักษาศีลบุญและบาปการดำรงชีวิตประจำวัน ความเมตตากรุณา ความไม่ประมาท การฝึกตนเอง ความสันโดษ การใช้ปัญญาและเหตุผล ถูกต้องตรงตามหลักพระพุทธศาสนา แต่ความเชื่อเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรม อันเป็นส่วนหนึ่งของบุญและบาปสัมพันธ์กับการดำเนินยังไม่ถูกต้องตามหลักพุทธศาสนา เพราะมีความเชื่อเพียงเบนวากรรมจะให้ผลแก่ผู้กระทำในทางลบเท่านั้น

2) **ด้านการพึ่งเทศน์** แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปี ในจังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การที่ประชาชนในจังหวัดยโสธรมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง ผู้เข้าร่วมโครงการสวดมนต์ข้ามปี จึงต้องพึ่งเทศน์เพื่อนำธรรมะไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของตนเอง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีงาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูริณัฐ์ แสงทอง Saengthong (2004 : 137) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เจตคติและการปฏิบัติของเยาวชนต่อหลักเบญจศีล เบญจธรรมพบว่า โดยภาพรวมระดับเจตคติและการปฏิบัติของเยาวชนต่อหลักเบญจศีล เบญจธรรมอยู่ในระดับสูง เมื่อเทียบความแตกต่างระหว่างเพศแล้วมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ระดับของเจตคติและการปฏิบัติของเยาวชนต่อหลักเบญจศีล เบญจธรรมเมื่อเปรียบเทียบกับระดับของการศึกษาแล้วผลออกมาว่าไม่มีความแตกต่างกัน และการได้รับการสนับสนุนพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

3) **ด้านการสวดมนต์** แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปี ในจังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ผู้เข้าร่วมโครงการสวดมนต์ข้ามปีได้สวดมนต์บทต่างๆ และทำให้จิตใจเบิกบาน มีอุปนิสัยในการสวดมนต์ทุกๆ วัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาชลทิช จันทร หอม PhraMahaChontich Chanhom (2000 : 1) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์พิธีสวดมนต์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล” ผลการศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์ของการสวดมนต์เป็นไปเพื่อรักษาคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า การรักษาศีลและวิธีจัดอกุศล ตามด้วยพิธีกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการป้องกันรักษาบุคคลให้พ้นจากภัยอันตราย ในกาลต่อมา อารมณ์ของมนต์ขึ้นกับตัวของผู้ฟังและผู้สวดมีความ ศรัทธาในพระรัตนตรัย มีความเมตตา ซื่อสัตย์ เพียรปฏิบัติด้วยสติปัญญาไม่เพินไปเพ้อมุงลาภ สักการะ สำหรับ

ความเชื่อของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล สายวิทยาศาสตร์และสายศิลปศาสตร์ ซึ่งต่างก็เชื่อเหมือนกันในวัตถุประสงค์เพื่อการธำรงรักษาพระศาสนาให้มั่นคง ส่วนความเชื่อที่ต่างกัน คือ นักศึกษาสายวิทยาศาสตร์มีความเชื่อที่ถูกต้องตามหลักธรรม คือ ความศักดิ์สิทธิ์ ของพุทธมนต์เกิดจากผู้ฟังต้องมีศัลบิรสุทธิ ในขณะที่นักศึกษาสายศิลปศาสตร์เชื่อว่าไม่จำเป็นที่ผู้ฟังและผู้สวดต้องมีศัลบิรสุทธิ อำนาจพุทธมนต์จึงจะคุ้มครอง

4) ด้านและการเจริญสมาธิ แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีในจังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนยังขาดการเจริญสมาธิเป็นนิสัยประจำวัน จึงส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ ดวงสีเสน Duangsisen (1991 : 129) ได้ศึกษา ศึกษาเชิงวิเคราะห์การปฏิบัติของพุทธศาสนิกชนไทยในหลักธรรมว่าด้วยบุญกิริยาวัตถุ 3 ได้แก่ การทำทาน รักษาศีล และการเจริญภาวนา ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรและลูกจ้าง ในโรงงานส่วนใหญ่ 70% และ 86%ไม่เคยสวดมนต์ไหว้พระก่อนนอนมีเพียง 30% และ 40% ที่สวดเป็นบางครั้ง แม้ความเห็นของเกษตรกรและลูกจ้างในโรงงาน 56% และ 66% เห็นว่า การทำสมาธิมีประโยชน์เพื่อกำจัดกิเลส แต่ในการทำสมาธินั้นทั้งเกษตรกรและลูกจ้าง 90% และ 98% แทบไม่เคยทำสมาธิเลย รูปแบบการใช้เวลาว่างจากการทำงานมักใช้ไปในกิจกรรมทางการบันเทิงการเที่ยวมากกว่าเข้าสู่กิจกรรมทางศาสนา ซึ่งมีทัศนคติว่ายุ่งยาก จึงไม่เข้าไปร่วมพัฒนาวัด หรือให้ความสนใจในการสวดมนต์ไหว้พระ ทำสมาธิ เกิดความเห็นห่าง และมีความสัมพันธ์กับพระพุทธรูปศาสนาในด้านต่างๆ น้อยลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Faet Finding) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้ว สามารถสรุปผลโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ จากผลการวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ผลของการวิจัยแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีของประชาชนในจังหวัดยโสธร โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะประชาชนมีความสนใจที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปี และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทางพระพุทธศาสนามากขึ้น **ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด** คือ ด้านการสมาทานศีล ทั้งนี้เป็นเพราะศีลเป็นข้อห้ามไม่ให้ทำความชั่วต่างๆ ดังนั้น ประชาชนจึงสนใจการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปี ด้านการสมาทานศีลปานกลาง

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเจริญสมาธิ ทั้งนี้ เพราะสมาธิทำให้จิตใจมั่นคง แม้จะประสบกับภาวะเศรษฐกิจและปัญหาทางสังคมบีบบังคับ ดังนั้น ประชาชนจึงสนใจพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปี ด้านการเจริญสมาธิน้อย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ (บุคคลากร)

1) ผู้รับผิดชอบโครงการสวดมนต์ข้ามปี ควรจัดกิจกรรมด้านการสมาทานศีล ด้านการฟังเทศน์ ด้านการสวดมนต์ และด้านการเจริญสมาธิ ให้ครบทุกๆ ด้าน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการสวดมนต์ข้ามปี ได้พัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการทุกกิจกรรม เพื่อให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ดังนั้น วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร จึงควรรักษามาตรฐานแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีไว้

2) ผู้รับผิดชอบโครงการสวดมนต์ข้ามปี วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ส่วนมากได้แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการสวดมนต์ข้ามปี และมีผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ การจัดให้มีโครงการสวดมนต์ข้ามปี และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีการความรู้ที่ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน ดังนั้น ควรรักษามาตรฐานการจัดโครงการสวดมนต์ข้ามปีไว้

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1) ควรวิจัยเกี่ยวกับ “รูปแบบการจัดกิจกรรมโครงการสวดมนต์ข้ามปี สำหรับประชาชนจังหวัดยโสธร”

2) ควรวิจัยเกี่ยวกับ “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามโครงการสวดมนต์ข้ามปีของประชาชนจังหวัดยโสธร”

3) ควรวิจัยเกี่ยวกับ “การจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในโครงการสวดมนต์ข้ามปีของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

References

- Bunta, P. (2004). *The Buddha, the danger of the Lord Buddha*. Bangkok : Bangkok Printing House.
- Duangsisen, S. (1991). *Analytical study of the practice of Thai Buddhists in the principle of merit-bearing activities 3* . Master of Arts Thesis. Graduate School : Mahidol University.
- Khayantham, R. (2013). *Development of Buddhist activities to promote people's health in Yasothon*. Research report, Yan Sangworn Research Institute : Mahamakut Buddhist University.

- Muangthong, S. (2000). *Buddha Dharma and Desirable Leadership*. Master of Arts Thesis. Graduate School : Mahamakut Buddhist University.
- Mungngam, B. (2000). *Analytical study of Buddhist values and current Buddhist life*. Research. Graduate School : Chulalongkorn University.
- Petkaew, C. (1977). *Study of Thai literature*. Bangkok : Aksorn Sampan Press Company Limited.
- Phantarangsi, S. (1991). *Comparative religion*. (7thed). Bangkok : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- PhraDhamma Pitaka (P.Payutto). (2003). *Dharma and life development*. Bangkok : Thmamasapa Printing.
- Phrakhruwinaiton nomchai. (2015). *Study attitudes towards the annual prayer ceremony of Buddhists, temples Bang Kruai District Nonthaburi Province*. Master of Buddhist Thesis. Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- PhraMahaChontich Chanhom. (2000). *Study and analysis of prayer ceremonies in Theravada Buddhism A comparative study of the beliefs of graduate students Mahidol University*. Master of Arts Thesis. Graduate Studies : Mahidol University.
- Saengthong, P. (2004). *Attitude and Practice of Youth towards the Benjaset Bencharat Principles*. Master of Education Thesis. Graduate School : Prince of Songkla University.
- Yupho, T. (1994). *Confederate monk*. Bangkok : Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing.